

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖMUISTIO
24.1.2025LIITE 1
LUONNOSErityisasiantuntija
Nicoleta Kaitazis**VALTIONEUVOSTON ASETUS JAKELUVELVOITTEEN JOUSTOMEKANISMISTA****Pääasiallinen sisältö**

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus jakeluelvoitteen joustomekanismista.

Asetus ehdotetaan annettavaksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) 5 d §:n 5 momentin, 5 e §:n 2 momentin, 5 h §:n 3 momentin ja 5 i §:n 5 momentin nojalla.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan x päivänä xkuuta 2025.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan jakeluelvoitetuille polttoaineenmyyjille luodaan mahdollisuus täyttää jakeluelvoitetta rahoittamalla muita päästövähennyksiä.

Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (841/2024) hyväksyttiin 19.12.2024. Laki astui voimaan 1.1.2025. Laissa säännellään jakeluelvoitteen joustomekanismin käyttöönotosta. Joustomekanismilla jakelija voisi täyttää jakeluelvoitetta enintään 5,5 prosenttiyksiköllä rahoittamalla Suomessa toteuttavia muita vaihtoehtoisia päästövähennystoimia ensisijaisesti taakanjakosektorilta. Tämän asetuksen kanssa samanaikaisesti annettavalla valtioneuvoston asetuksella otettaisiin osaksi joustomekanismia myös maankäyttösektorin toimet, joilla voitaisiin täyttää jakeluelvoitetta yllä mainitusta enimmäismäärästä enintään 1 prosenttiyksikön.

Laki sisältää useita asetuksenantovaltuuksia, jotka liittyvät joustomekanismin toimeenpanoon. Jakeluelvoitelain 5 d §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaihtoehtoisista päästövähennystoimista ja niiden yleisistä hyväksymisvaatimuksista. Jakeluelvoitelain 5 e §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä joustomekanismia koskevan hakemuksen sisällöstä ja sen liitteenä toimitettavasta todentajan lausunnosta. Lisäksi jakeluelvoitelain 5 h §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todentajan hyväksymisen edellytysten arvioinnista

sekä todentajan pätevyysalueista. Jakeluvuittelain 5 i §:n 5 momentin mukaan todentajan tehtävistä ja niiden suorittamisesta sekä selvitysvelvollisuudesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Joustomekanismin onnistunut käyttöönotto edellyttää, että markkinoilla on riittävästi todentajia, jotka voisivat todentaa joustomekanismiin hakeutuvia vaihtoehtoisia päästövähennystoimia. Todentajilla on siten merkittävä rooli joustomekanismista. Sen vuoksi on tarpeellista joustomekanismin ensivaiheessa varmistaa, että Energiavirasto pystyy heti jakeluvuittelain muutoksen voimaantultua ohjeistamaan todentajaksi haluavia yrityksiä hyväksymisvaatimuksista ja -menettelystä sekä hyväksymään toimijoita joustomekanismin todentajiksi.

Joustomekanismin käyttöönotto myös edellyttää tarkemman sääntelyn luomista vaihtoehtoisten päästövähennystoimien hyväksyttävyyden arvioimiseksi.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö on seurannut asetuksen valmistelua.

Asetuksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM072:00/2024.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Vapaaehtoiset hiilimarkkinat Suomessa

[täydentyy myöhemmin]

Todentajat

Tällä hetkellä Suomessa ei ole sellaisia todentajia, jotka voisivat todentaa joustomekanismin päästövähennystoimia. Voidakseen toimia joustomekanismin todentajana, tulisi yrityksen hakea hyväksyntää Energiavirastolta. Ennen hyväksyntää todentajalla tulisi olla FINAS:n myöntämä akkreditointi. Todentajat toimivat markkinaehtoisesti, vaikka tekevätkin virkavastuulla viranomaisen tehtäviä. Koska joustomekanismi on uudenlainen todentamistehtävä, lainsäädännössä ei ole vielä yksityiskohtaisesti määritelty, minkälaista osaamista todentajilla tulisi olla, jotta FINAS pystyisi arvioimaan, onko todentajaorganisaatiolla riittävät pätevyudet toimia joustomekanismin todentajana.

Nykyiset uusiutuvien polttoaineiden todentajat voivat halutessaan laajentaa osaamistaan joustomekanismin puolelle. Suomessa on tällä hetkellä 3 todentajaorganisaatiota, jotka todentavat uusiutuvien polttoaineiden vaatimustenmukaisuutta jakeluvuittelaisissa. Todentajaorganisaatiot ovat AFRY Finland Oy, Inspecta Sertifiointi Oy ja Enemi Oy. Todentajahenkilöitä on yhteensä 10 kappaletta.

Todentajaorganisaatioita ja varsinaisia todentajahenkilöitä on Suomessa verrattain vähän todennettävien yritysten määrään nähden. Todentajilla on lakisääteisiä tehtäviä muun muassa

päästökaupassa, tuotantotuessa sekä biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden kestävyuden todentamisessa. Kysyntä todentamispalveluille on suurempi kuin mitä todentajaorganisaatioita on tarjolla.

Päästökaupassa todentajaorganisaatioita on Suomessa yhteensä 5 kappaletta ja todentajaorganisaatioiden johtavien auditoijien määrä on tämänhetkisten tietojen mukaan yhteensä 18 kappaletta. Todentajina toimivat 4 suomalaista yhtiötä eli AFRY Finland Oy, DNV Business Assurance Finland Oy Ab, Enemi Oy, Inspecta Sertifiointi Oy ja 1 virolainen yhtiö Nomine Consult OÜ. Yritykset ovat osin samat kuin uusiutuvien polttoaineiden todentajat. Päästökauppapuolella todentajaresurssit ovat niukat ja todennettävien asioiden määrä on ollut koko ajan kasvussa. Myös nämä todentajat voivat halutessaan ja osaamisensa mukaan laajentaa todentamispalveluitaan joustomekanismiin.

Kansainvälisesti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen erikoistuneita todentajia on maailmalla runsaasti. Osa näistä toimijoista voisi olla kiinnostuneita toimimaan viranomaisluonteisissa tehtävissä myös Suomessa ja todentamaan joustomekanismin kautta toteutettuja päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä.

Keskeiset ehdotukset

Ehdotetussa asetuksessa säädettäisiin uudesta jakeluelvoitelain joustomekanismista annetusta valtioneuvoston asetuksesta. Asetuksessa tarkennettaisiin jakeluelvoitelain 5 d §:n 4 momentissa säädettyjä yksityiskohtaisia hyväksymisvaatimuksia. Asetuksella säädettäisiin erityisesti, mitä jakelijan hyväksymishakemuksessa tulisi kunkin vaatimuksen osalta sisällyttää. Lisäksi asetuksella säädettäisiin kumoutumisriskireservistä toimien kumoutumisen varalta.

Asetuksessa säädettäisiin lisäksi todentajien pätevyysalueista. Eri todentajien suorittamien todennusten yhdenmukaisuuden varmistamiseksi olisi tarpeen säätää todentajan lausunnon vähimmäissisältövaatimuksista ja siitä, kuinka havaitut poikkeamat olisi lausunnossa luokiteltava, ja milloin todennus on suoritettava paikan päällä päästövähennystoimen toteutuskohteessa. Samalla olisi tarpeen sallia myös ryhmätodennus tilanteissa, joissa yksi vaihtoehtoinen päästövähennystoimi koostuisi samaan aikaan eri paikoissa toteutettavista toimista. Tällöin ei olisi tarpeen käydä jokaisessa vaihtoehtoisesta päästövähennystoimen toteutuskohteesta erikseen vaan todennus voitaisiin suorittaa yksiköistä toimitun otoksen perusteella.

4 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Todentajaorganisaatioiden hallinnollinen kustannus hakeutuessaan joustomekanismin todentajaksi muodostuu Energiaviraston sekä Turvallisuus ja Kemikaaliviraston FINAS-yksikön perimistä maksuista sekä hakemuksen täyttämiseen kuluva henkilötyöajasta. Energiaviraston päätösmaksu todentajan hyväksymisestä on 3 400 euroa. FINAS:n perimiä maksuja ovat muun muassa ensiarvioinnin perusmaksu (2 805–10 155 euroa) ja akkreditoinnin ylläpidon vuosimaksu (1 610–13 435 euroa). Yrityksen joustomekanismin todentajaksi hakeutumisen hallinnollinen kustannus olisi yhteensä 7 815–26 990 euroa.

Mikäli joustomekanismiin ei ole riittävästi halukkaita todentajia, on vaarana, että joustomekanismia ei voida ottaa käyttöön. Tämä rajoittaisi jakelijoiden vaihtoehtoja täyttää jakeluelvoitetta. Työ- ja elinkeinoministeriössä tullaan seuraamaan joustomekanismiin hakeutuvien todentajien määrän kehitystä.

5 Lausuntopalaute

Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla [täydentyy myöhemmin] verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: [täydentyy myöhemmin]. Myös muut kuin tahot, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa asetusehdotuksesta.

Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat tutustuttavissa lausuntopalvelu.fi -sivustolla tai valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM072:00/2024.

6 Säännökohtaiset perustelut

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen jakeluelvoitteen joustomekanismista seuraavasti:

1 §. *Hyväksyttävät joustomekanismitoimet.* Pykälässä säädettäisiin, millaiset taakanjako- ja maankäyttösektorin toimet voisivat tulla hyväksytyiksi jakeluelvoitteen joustomekanismissa. Kyse olisi esimerkkilistauksesta. Jakeluelvoitelaisissa käytetty keskeinen käsite vaihtoehtoinen päästövähennystoimi pitää sisällään päästövähennysten lisäksi myös poistumien kasvattamisen. Pykälä sisältäisi näin ollen vaihtoehtoisia päästövähennystoimia, jotka vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä tai lisäävät hiilenpoistoja. EU:ssa ja kansainvälisissä sopimuksissa kasvihuonekaasupäästöjä vähentävät toimet ja hiilenpoistoja lisäävät toimet on erotettu vakiintuneesti toisistaan. Jakeluelvoitelainsäädännön terminologiaa olisi tarkoituksenmukaista päivittää lähitulevaisuudessa yhdenmukaiseksi EU-lainsäädännön kanssa erityisesti sääntelyn kehittyessä ja jatkossa voisi olla tarkoituksenmukaisempaa käyttää käsitettä *hillintätoimi* kattamaan molemmat toimityypit.

Pykälän sanamuoto kuvastaisi Energiaviraston tapauskohtaista harkintavaltaa yksittäisen toimen hyväksymisestä joustomekanismiin. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että Energiaviraston tulisi kunkin yksittäisen toimen osalta erikseen arvioida täyttääkö toimi jakeluelvoitelaisissa säädetty vaatimukset, vaikka toimityyppi olisikin listattu esimerkkilistauksessa.

Pykälän *1 kohdan* mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *fossiilisesta öljylämmityksestä luopumiseen pientaloissa sekä kuntien, seurakuntien ja yhdistysten omistamissa rakennuksissa*. Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumista on tuettu siirryttäessä pientalon lämmityksessä kaukolämpöön, maalämpöön, tai ilma-vesilämpöpumppuun. Samoin on tuettu fossiilisesta öljylämmityksestä luopumista kuntien, seurakuntien ja yhdistysten omistamissa rakennuksissa. Tukia ei ole enää sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan. Pääsääntöisesti öljylämmityksestä luopuminen on taloudellisesti kannattavaa, mutta ei kuitenkaan etene markkinaehtoisesti riittävän nopeasti pienituloisten kotitalouksien, kuntien, seurakuntien tai yhdistysten osalta. Toimien vuosittainen päästövaikutus on vuoden 2022 keskipitkän

aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitetyn arvion mukaan noin 0,055 Mt CO₂-ekv, kun avustusta on jaettu 45 miljoonaa euroa.

Pykälän 2 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *asuinrakennusten energiatehokkuutta parantaviin korjaushankkeisiin*. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus on myöntänyt energia-avustuksia asuinrakennusten energiatehokkuutta parantaviin korjaushankkeisiin vuosina 2020–2023. Energia-avustukset ovat päättyneet, eikä niitä voi enää hakea. Investoinneille on hyvät edellytykset saada markkinaehtoista rahoitusta, koska ne maksavat itsensä takaisin energiatehokkuuden parantumisenä. Suomessa yksi haaste on kiinteistöjen vakuusarvojen mataluus heikkojen asuntomarkkinoiden alueilla. Näiden kiinteistöjen energiaremontteja on vaikea toteuttaa, jos ei saa lainaa riittämättömän vakuuden vuoksi. Toimen päästövähennysvaikutus on vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitetyn arvion mukaan noin 0,14 Mt CO₂-ekv. Vuosittaiseksi avustustarpeeksi on vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa arvioitu 110 miljoonaa euroa.

Pykälän 3 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *sähkökäyttöisten työkoneneiden hankintaan*. Vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa suositellaan selvitettäväksi mahdollisuutta ottaa käyttöön sähkö- ja biokaasukäyttöisten traktorien ja muiden työkoneneiden hankintatuki. Nykyisellään hankintatuella tai latausinfran investointituella ei ole rahoitusta. Sähkökäyttöisten työkoneneiden hankinnalle ja käyttöönotolle voisi johtaa vaikuttaviin ja kustannustehokkaisiin taakanjakosektorin päästövähennemiin korvaamalla fossiilista polttoainetta käyttävä työkonene sähkökäyttöisellä työkoneneella.

Pykälän 4 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *metsitykseen*. Metsitys joutoalueilla, käytöstä poistetuilla ohutturpeisilla pelloilla tai turvetuotannosta poistetuilla alueilla olisi vaihtoehtoinen päästövähennystoimi maankäyttösektorilla. Metsätalouden uudelleen metsitystä tai istutustoimenpiteitä ei katsottaisi pykälässä tarkoitetuksi metsitykseksi. Metsityksessä istutettu metsä sitoo hiilidioksidia ja muodostaa uuden hiilivaraston. Joutoalueiden ja heikkotuottoisten, ohutturpeisten peltojen metsitys tukee myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) toimeenpanoa. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa on arvioitu, että joutoalueiden metsityksellä voitaisiin saada aikaan 0,09 Mt CO₂-ekv ilmastovaikutus vuoteen 2030 mennessä, jos metsitystä tehtäisiin 3 000 hehtaarilla vuosittain. Joutoalueiden määräaikaista metsitystukea ei ole enää sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan. On kuitenkin syytä huomioida, että jakeluelvoitelaki edellyttää, että päästövähennykset ovat toteutuneet ja todennettu ennen niiden hyödyntämistä jakelijan jakeluelvoitteessa. Ajallisesti metsityshankkeet saattavat näin ollen olla haastavia jakeluelvoitteen näkökulmasta, sillä metsitetyt kohteet alkavat tuottamaan päästövähennyksiä vasta pitkän ajan kuluessa.

Pykälän 5 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *metsälannoitukseen*. Metsän lannoituksen tavoitteena on parantaa puuston kasvua, ja sitä kautta lisätä hiilensidontaa, ja korjata puuston kasvuhäiriöitä lisäämällä niitä ravinteita, joita maapohjassa on niukasti puiden tarpeeseen nähden. Lannoituksella voidaan parantaa jo entisestään hyvin kasvavan puuston kasvua, jolloin puhutaan kasvatuslannoituksesta, tai poistaa puiden kasvun heikkenemistä aiheuttava ravinne-epätasapaino, jolloin kyseessä on terveyslannoitus. Kivennäismaametsien ja suometsien lannoituksen edistäminen ovat maankäyttösektorin toimenpiteitä. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU) on arvioitu, että suometsien tuhkalannoituksella voidaan tuottaa 0,18 Mt CO₂-ekv vuonna 2030, jos toimia tehdään vuosittain 26 000 hehtaarilla. MISU:ssa on arvioitu, että kivennäismaametsien lannoituksella voidaan tuottaa 0,46 Mt CO₂-ekv vuonna 2030, jos toimia tehdään vuosittain 25 000 hehtaarilla. MISU:n arvioinnissa on käytetty erilaisia oletuksia, joten

arviota ei voidaan suoraan käyttää tämän mekanismin ilmastovaikutuksen arviointiin. Metsän terveyslannoitukseen voidaan myöntää metsätalouden kannustejärjestelmän (Metka) mukaista tukea. Joustomekanismin kautta toteutettu lannoitus ei saa olla päällekkäistä toimintaa samalle alalle myönnetyn Metka-tuen kanssa. Kivennäismaametsien lannoituksen tukemista ei ole sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan.

Pykälän 6 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyyn ja nostamiseen*. Turvemaiden, esimerkiksi ojitettujen suometsien, käytöstä poistuneiden turvetuotantoalueiden tai viljelykäytössä olleiden turvepeltojen, vedenpinnan nostaminen. Vedenpinnan nostaminen voidaan tehdä esimerkiksi patoamalla tai säätösaloitukseksi. Vedenpintaa nostamalla alue voidaan esimerkiksi ennallistaa tai sille voidaan perustaa kosteikko. Vetetyllä alueella voidaan harjoittaa esimerkiksi kosteikko- ja nurmiviljelyä tai metsänkasvatusta. Vedenpinnan tason nostaminen hidastaa turvekerroksen hajoamista ja hiilen vapautumista ilmakehään. Pohjavedenpinnan säätely ja nostaminen edellyttää vedenpinnan tason seurainta, jotta toimen vaikuttavuus ja pysyvyys voidaan varmistaa. Turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyn ja nostamisen toimenpiteet ovat osa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa. Esimerkiksi turvepellon nurmiviljely korotetulla vedenpinnan tasolla ja turvepellon ilmastokosteikon perustaminen ovat mahdollisia CAP-rahoituksen kautta. Erillistä kosteikkoviljelyyn kohdennettua budjettirahoitusta ei ole enää sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan.

Alla olevassa taulukossa on MISU:ssa arvioidut ilmastovaikutukset turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyn toimille. MISU:n arvioinnissa on käytetty erilaisia oletuksia, joten arviota ei voidaan suoraan käyttää tämän mekanismin ilmastovaikutuksen arviointiin.

Toimenpide	Pinta-ala vuonna 2030	Ilmastovaikutus vuonna 2030
Turvemaan nurmiviljely korotetulla pohjaveden pinnalla -30 cm	20 000 ha	0,132 Mt CO ₂ -ekv
Turvemaan viljely korotetulla vedenpinnalla -30 cm	5 000 ha	0,046 Mt CO ₂ -ekv
Turvemaan viljely korotetulla vedenpinnalla -5 – -10 cm	2 500 ha	0,046 Mt CO ₂ -ekv
Turvepeltojen ilmastokosteikko	4 000 ha	0,070 Mt CO ₂ -ekv
Turvepeltojen nurmet	40 000 ha	0,081 Mt CO ₂ -ekv

Pykälän 7 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *ruokinnallisiin keinoihin kotieläinten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi*. Tuotantoeläinten ruoansulatuksesta syntyvän metaanin osuus on runsaat 30 % taakanjakosektorilla raportoitavista maatalouden päästöistä. Ruokinnallisilla keinoilla, kuten rehustuksen koostumusta muuttamalla tai rehun lisäaineilla, on mahdollista vaikuttaa nautojen ruoansulatuksesta syntyviin metaani/kasvihuonekaasupäästöihin ja niiden vähentämiseen. Jos lisäainetta syötetään kaikille Suomen naudoille päästöt vähenevät 0,35 Mt CO₂-ekv. Hiilineutraali Suomi 2035 maatalouden lisätoimenpiteiden ja ruokavaliomuutoksen päästövähennysvaikutusten arvioinnissa ¹ 3-NOP-lisäaineen päästövähennyspotentiaaliksi on lypsylehmillä arvioitu 0,28 Mt CO₂-ekv vuodessa ja

¹ Luonnonvarakeskus 2022: Hiilineutraali Suomi 2035 – Maatalouden lisätoimenpiteiden ja ruokavaliomuutoksen päästövähennysvaikutukset. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-500-2>

lisäainehyväksynnän saaneilla siemennettävillä hiehoilla (64 000 eläintä) 0,025 Mt CO₂-ekv vuodessa. Luomutilat on rajattu tämän arvion ulkopuolelle. Lisäaineen käyttö voi tulevaisuudessa laajentua koskemaan myös muita eläinryhmiä.

Pykälän 8 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *biohiilen käyttöön maanparannusaineena*. Biohiilessä hiili on pysyvässä muodossa ja edistää maaperän hiilensidontapotentiaalia. Biohiiltä voidaan käyttää valmiina tuotteena tai esimerkiksi osana maanparannuskeoitusta tai kompostoitua ainesta.

Pykälän 9 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *metsien kiertoaikojen pidentämiseen*. Metsikön kiertoajan pidentämisellä tarkoitetaan metsänuudistamisen lykkäämistä myöhemmäksi, mikä on tavanomainen, talousperusteinen ajankohta kyseiselle puustolle metsänhoidon suosituksissa. Puuston hiilivaraston säilyttäminen ja puuston hiilinielun ylläpitäminen on lisäistä verrattuna talousmetsän päätehakkuuseen. Pidentämällä kiertoaikoja metsätalouden toimenpiteiden aiheuttamat hiilipäästöt siirtyvät myöhemmäksi ja toistuvat harvemmin. Toimenpiteen ilmastovaikutus riippuu muun muassa hankkeen kohteena olevan kuvion ikärakenteesta, puulajeista, maaperästä ja pidentämisen suuruudesta.

Pykälän 10 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *muihin päästövähennys-, hiilensidonta- ja hiilivaraston ylläpitotoimiin taakanjako- ja maankäyttösektorilla*. Edellä mainittujen hanke-esimerkkien lisäksi myös muita taakanjako- ja maankäyttösektorin päästövähennys-, hiilensidonta- ja hiilivaraston ylläpitotoimia voitaisiin hyväksyä jakeluelvoitteen joustomekanismiin, mikäli ne täyttäisivät jakeluelvoitelaisissa säädettyt vaatimukset. Avoimen kohdan tarkoituksena olisi mahdollistaa myös sellaisten toimien hyväksynnän hakemista Energiavirastolta, jotka ei ole valmistelun aikana osattu tunnistaa potentiaalisiksi päästövähennystoimiksi, mutta jotka täyttäisivät laissa säädettyt vaatimukset. Kohdan tarkoituksena olisi korostaa jakelija mahdollisuutta hakea toimen hyväksyntää myös listan ulkopuolelta. Kohdalla pyritään lisäämään joustomekanismin kustannustehokkuutta.

2 §. *Jakelijan joustomekanismia koskeva hyväksymishakemus.* Pykälässä säädettäisiin hyväksymishakemuksen tarkemmasta vähimmäisisällöstä. Hakemuksessa tai sen liitteissä olisi ensinnäkin esitettävä tiedot jakelijasta ja mikäli toimen toteuttaa joku muu kuin jakelija, tulisi hakemukseen liittää toimen toteuttajaa koskevat tiedot. Momentin 3 kohdan mukaan hakemuksesta tulee ilmetä vaihtoehdoisen päästövähennystoimen nimi ja toimityyppi.

Momentin 4 kohdan mukaan hakemukseen tulisi sisällyttää tietoa toimen tarkasta sijainnista. Riippuen toimen luonteesta, toimi voitaisiin suorittaa useammassa eri kohteessa. Tällöin jokainen sijaintitieto olisi ilmoitettava. Toimen yksityiskohtainen kuvaus sekä sen aloituspäivä ja kesto tulisi myös esittää hakemuksessa *kohtien 5 ja 6 mukaisesti*.

Pykälän 7 kohdassa jakelijan tulisi esittää, miten jakeluelvoitelaisissa säädettyt vaatimukset täyttyvät haetun toimen osalta. Jakelijan tulisi ensinnäkin kuvata ja perustella toimen kuulumista taakanjakosektorille tai maankäyttösektorille. Lisäksi jakelijan tulisi perustella, miten se katsoo jakeluelvoitelain 5 d §:n 4 momentissa säädettyjen yksityiskohtaisten vaatimusten täyttyvän haetun toimen osalta.

Pykälän 8 kohdassa säädettäisiin päästövähennyksiä tai poistumia lisäävän toimen laskenta- ja mittausmenetelmistä. Jakelijan tulisi yksilöidä kasvihuonekaasujen päästövähennysten tai poistumien

laskennassa käytetyt päästölähteet, -nielut ja -varastot sekä kuvata sovellettavat laskenta- ja mittausmenetelmät. Lisäksi jakelijan tulisi lisätä hakemukseen hiilivarastojen alkutilan kuvaus, mikäli se on toimen kannalta oleellista.

Pykälän 9 kohdassa säädettäisiin perusuraskenaarion laatimisesta. Perusuraskenaarion laatimisessa käytettävien lähestymistapojen ja laskentamenetelmien tulisi varmistaa, ettei päästötaso ole yliarvioitu ottaen huomioon päästöihin ja poistumiin sekä niiden määrällistämiseen liittyvä epävarmuus.

Pykälän 10 kohdassa säädettäisiin hiilivuotoriskin määrästä ja hallinnasta. Hiilivuoto viittaa joustomekanismiin sisällytettävän toimen johdosta aiheutuvaa kasvihuonekaasupäästöjen kasvua tai poistuman vähenemistä, joka tapahtuu joustomekanismiin sisällytettävän toimen rajojen ulkopuolella. Hiilivuoto ei ole yhtä relevantti kaikissa toimitypeissä, vaan koskee erityisesti metsä- ja maankäyttösektorin toimia, mutta sen riski tulee ottaa huomioon kaikissa toimitypeissä. Kaikki toimesta mahdollisesti aiheutuvat hiilivuodon lähteet tulisi kuvata hakemuksessa. Lisäksi tulisi kuvata, kuinka toimen toteutuksessa vältetään tai minimoidaan kaikki hiilivuodon lähteet.

Pykälän 11 kohdan mukaan hakemuksessa tulisi esittää laskentamenetelmällä etukäteen arvioidut toimella aikaansaadut päästövähennykset tai poistumien lisäykset hiilidioksidiekvivalenttitonneina perusuraan verrattuna.

Pykälän 12 kohdassa säädettäisiin tarkkailusuunnitelmasta. Jakelijan olisi toimitettava hakemuksen yhteydessä tarkkailusuunnitelma, jonka tulisi sisältää kuvauksen riskienhallinnasta mahdollisten häiriöiden osalta tai päästövähennystoimen vaikutuksen kumoutumisen osalta. Lisäksi tarkkailusuunnitelman tulisi sisältää kuvauksen siitä, miten vastuukysymykset riskien toteutuessa jakautuvat.

3 §. Perusuraskenaario. Pykälässä tarkennettaisiin hakemuksessa edellytettyä perusuraskenaariota. Perusuran tulisi olla sitä konservatiivisempi mitä suurempia epävarmuuksia hakemuksen mukaiseen toimeen liittyy. Kaikki epävarmuuden lähteet tulisi huomioida, mukaan lukien tiedon epävarmuus (esim. mittaukset), parametrit (esim. oletusarvojen edustavuus), skenaario-oletukset ja menetelmät (esim. oletetut kehityspolut ja laskentamallit päästövähennysten määrällistämiseksi).

Perusuran laatimisessa voidaan lähtökohtaisesti käyttää kolmea erilaista lähestymistapaa:

1. Alaspäin mukautetut historialliset päästöt

Perusura määritetään perustuen olemassa oleviin nykyisiin tai historiallisiin päästöihin, joita on mukautettu alaspäin. Alaspäin mukautus voidaan tehdä määrittämällä mukautus nykytilan tai historiallisten päästöjen suhteellisen virheen 95 % luottamusvälin alarajana. Jos suhteellinen virhe on alle 10 %, käytetään vähimmäisarvona 10 % alaspäin mukautusta.

2. Kunnianhimoinen vertailukohta (Ambitious benchmark)

Tässä lähestymistavassa perusura määritellään samankaltaisten toimien parhaiden suoritusten tuottaman matalimman keskimääräisen päästötason mukaan. Vertailuun valittavien toimien yhteiskunnallisten, taloudellisten, ympäristöllisten ja teknologisten olosuhteiden sekä tuotosten tulee olla samankaltaisia.

3. Paras saatavilla oleva teknologia (Best Available Technology, BAT)

Tämä lähestymistapa perustuu parhaaseen saatavilla olevaan teknologiaan, joka edustaa taloudellisesti kannattavaa ja ympäristön kannalta kestävästä toimintatapaa. Perusuraskenaario voidaan laatia BAT:n perusteella, kun päästövähennykset tai poistumat hillintätulosta kohti määräytyvät pääasiassa toiminnassa käytettävän teknologian tai käytännön perusteella. Tämä lähestymistapa voi sopia, kun

toiminta koostuu yhdestä teknologiasta tai käytännöstä (esim. uuden, puhtaamman teknologian käyttöönotto kuten uudet energiaratkaisut). Lähestymistapa on kuitenkin sopiva vain, jos BAT voidaan määrittää käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Jos perusuran laatimisessa käytetään muita lähestymistapoja, tulee hakemuksessa esittää riittävän tarkka kuvaus käytetyistä oletuksista, kuten esimerkiksi sektorin kehitys, kuvaus laskentamenetelmistä, siten että laskenta on toistettavissa ja epävarmuustekijöistä käytetyssä lähestymistavassa, jotka liittyvät oletuksiin, siten että käytetyn lähestymistavan luotettavuutta voidaan verrata suhteessa 2 momentin 1-3 kohdissa tarkoitettuihin perusuran lähestymistapoihin jotta varmistetaan perusuran konservatiivisuus. Jakelijan tulisi lisäksi perustella, miksi se on valinnut käytetyn lähestymistavan.

4 §. Hiilivuodon välttäminen. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin hiilivuodon välttämistä. Jakeluvuotoilain 5 d §:n 4 momentin 4 kohdan mukaan päästövähennystoimella saavutetun kasvihuonekaasupäästövähennyksen tulee olla sellainen, että toimi ei aiheuta kasvihuonekaasupäästöjen kasvua tai hiilinielun pienemistä toiminnan rajojen ulkopuolella. Hakemuksessa tulisi tämän asetuksen 2 §:n 10 kohdan mukaisesti kuvata mahdolliset hiilivuodon lähteet ja kuinka niitä vältetään tai minimoidaan toimen toteutuksessa. Pykälän mukaan hakemuksessa arvioidun jäljelle jäävän hiilivuodon määrä olisi otettava huomioon vähentämällä se päästövähennystoimen tuloksen määrästä.

5 §. Lisäisyys. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin toimen lisäisyysvaatimuksesta. Jokaisen toimen osalta on luotettavasti osoitettava, ettei toimea toteutettaisi ilman mekanismin kannustinvaikutusta. Lisäisyysarviossa on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat kansalliset politiikkatoimet, mukaan lukien sääntely. Arviossa on sovellettava konservatiivista lähestymistapaa, jolla vältetään päästöjen, teknologioiden tai toimintatapojen lukitseminen tasolle, joka ei ole yhteensopiva jakeluvuotoilain joustomekanismin yleisen tavoitteen, kansallisten ilmastovelvoitteiden tai Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteen kanssa.

Hakemuksessa on kuvattava menetelmät, joilla lisäisyys osoitetaan. Lisäisyyden osoittaminen edellyttää mekanismin hyötyjen ennakkoharkintaa, sääntelyllinen lisäisyysanalyysiä, lukkiutumisen välttämistä sekä taloudellisen lisäisyyden osoittamista.

Taloudellinen lisäisyys tarkoittaa sitä, ettei kyseinen toimi ja sen tuottamat tulokset toteutuisi ilman kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten tai hiilenpoistojen lisäysten myynnistä saatavia tuloja. Myös mahdolliset valtion tuet toimen toteutukselle on huomioitava kannattavuutta arvioitaessa. Taloudellinen lisäisyys voitaisiin osoittaa joko:

- (1) Investointianalyysillä (oletusmenetelmä), joka osoittaa, ettei toimea toteutettaisi ilman joustomekanismin kannustinvaikutusta, tai
- (2) Esteanalyysillä, jossa arvioidaan toiminnan esteet, kuten rahoitus- ja hallinnolliset esteet tai toiminnan uutuus. Esteanalyysi tulisi tehdä huomioiden asiaankuuluvat kansalliset politiikkatoimet ja alan käytännöt.

Investointianalyysiä tai esteanalyysiä voitaisiin täydentää yleisten käytäntöjen analyysillä, jossa osoitetaan, että toimi ei ole jo yleinen käytäntö relevantilla toimialalla tai maantieteellisellä alueella.

6 §. Kumoutumisriskin hallinta. Pykälässä säädettäisiin kumoutumisriskin hallinnasta. Jakelijan tulisi estää ja minimoida kumoutumisen riski. Kumoutumisriskin hallinta liittyy ennen kaikkea jakeluvuotoilain säädettyyn pysyvyysvaatimukseen. Nettopäästövähennyksen kumoutumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa toimen aikaansaama päästöjen vähennys tai poistuman lisäys joko osin tai

kokonaan kumoutuu. Pykälän 1 momentin mukaan hakemuksessa on esitettävä arvio kumoutumisriskistä ja kuvattava, miten kumoutumisriski estetään tai minimoidaan.

Kansainvälisissä hiilimarkkinastandardeissa tyypillisesti toimintaan osallistujien on tehtävä riskiarvio, johon sisältyy suunnitelma riskin minimoimisesta, sekä arvioinnin pohjalta esitetään riskiluokitus. Joustomekanismin rajatusta luonteesta johtuen erillistä riskinarviointia ei vaadita, vaan joustomekanismihakemuksen yhteydessä tulisi hakijan esittää perusteltu arvio, onko kumoutumisriski merkittävä, minkä pohjalta Energiavirasto arvioisi hankkeen sopivuuden joustomekanismiin.

Hakemukseen sisällytettävään kumoutumisriskin arviointiin voi sisällyttää esimerkiksi seuraavanlaisiin tapahtumiin kytkeytyviä kumoutumisriskejä:

- (a) toiminnan rahoitus ja hallinta, omaisuuden omistajuus, kasvavat vaihtoehtokustannukset;
- (b) sääntelyyn liittyvä epävarmuus ja sosiaalinen epävakaus, poliittiset, hallinnolliset ja oikeudelliset riskit, terrorismi, rikollisuus ja sota;
- (c) luonnonkatastrofit ja äärimmäiset tapahtumat, kuten metsäpalot, tuhohyönteiset, kuivuudet ja tulvat sekä geologisiin varastointeihin liittyvät epävarmuudet ja niihin kohdistuvat muutokset;
- (d) ilmastonmuutoksen vaikutukset, jotka pahentavat edellä mainittuja riskejä.

Hakemuksen yhteydessä esitetyn riskinarvioinnin ja siihen liittyvän raportoinnin olisi noudatettava myös mahdollista myöhempää täydentävää ohjeistusta, joka voisi koskea muun muassa riskiluokitusta ja riskiluokitukseen perustuvia kumoutumisreserviin siirrettävien hillintätulosten prosenttiosuuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan kumoutumisriskin ollessa merkittävä, hanketta ei tulisi hyväksyä mukaan joustomekanismiin. Energiaviraston olisi tapauskohtaisesti arvioitava kumoutumisriskin toteutumisen mahdollisuutta.

7 §. Kumoutumisriskireservi. Joustomekanismiin jo käytettyjen päästövähennyksistä tai poistumien lisäyksistä syntyneiden kasvihuonekaasupäästövähennysten mahdollinen kumoutuminen on korjattava täysimääräisesti. Perustettava kumoutumisriskireservi toimisi kumoutumisten täysimääräiseen korvaamiseen mitätöimällä reservistä kumoutumista vastaavan määrän yksiköitä. Kumoutumisriskireservi kokoaisi yhteen kaikkien toimien riskiluokituksiin perustuen tuottamat päästövähennykset tai poistumien lisäykset. Kumoutumisreservillä pyritään käsittelemään kumoutumiset tehokkaasti ja ylläpitämään kannustimia toimijoille riskien hallintaan ja kumoutumisten välttämiseen.

Pykälän 1 momentin mukaan kumoutumisriskireserviä hallinnoisi ja siihen pääsisi käsiksi vain Energiavirasto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kumoutumisreserviin siirrettävistä osuuksista. Kunkin joustomekanismiin hyväksytyn hankkeen tuotetuista päästövähennyksistä tai poistumien lisäyksistä siirrettäisiin kyseiselle hanketyypille määritelty osuus kumoutumisreserviin. Joustomekanismissa käytettäisiin kaksiportaista riskiluokitusta, jossa maankäyttösektorille kohdistuville hankkeille kumoutumisriskin hallintaan käytetty prosentti olisi 20 prosenttia ja muille hanketyypeille 10 prosenttia.

Kun kaikki toimen tuottamat päästövähennykset tai poistumien lisäykset on hyväksytysti todennettu, toiminnan riskiluokitusta vastaava määrä hillintätuloksia siirrettäisiin kumoutumisriskireserviin. Kumoutumisriskireserviin siirrettyjä päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä käytettäisiin ainoastaan kumoutumisten korvaamiseen mitätöimällä niitä kulloistakin kumoutumista vastaava määrä. Kumoutumisriskireservin käytössä säädettäisiin tarkemmin 10 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kumoutumisreserviin siirrettyjen yksiköiden palautuksesta. Momentin mukaan hakemuksessa määritellyn hankkeen toimikauden päättyessä jakelijalle palautettaisiin hankkeesta kumoutumisreserviin siirretyt hillintätulokset. Jakelija voisi käyttää palautettuja päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä vastaavasti kuin muita joustomekanismeissa tuotettuja yksiköitä.

8 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin jakelijan ilmoitusvelvollisuudesta. Jakelijan olisi ilmoitettava Energiavirastolle kaikista havaitsemistaan kasvihuonekaasujen vapautumistapahtumista, jotka voivat mahdollisesti johtaa päästövähennysten tai poistumien lisäysten kumoutumiseen (jäljempänä "havaittu tapahtuma") 30 päivän kuluessa tapahtuman havaitsemisesta. Ilmoituksen on sisällettävä kuvaus havaitusta tapahtumasta, mukaan lukien tapahtuman ajankohta tai ajankohdat ja sijainti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin arviointiraportin laatimisesta. Jakelijan olisi laadittava arviointiraportti, joka mahdollistaa havaittujen tapahtumien arvioimisen ja sen määrittämisen, onko tapahtuma aiheuttanut kumoutumisen, eli tuotettujen ja joustomekanismeissa huomioitujen päästövähennysten tai poistumien lisäysten osittaisen tai täydellisen mitätöitymisen. Arviointiraportti olisi laadittava ja toimitettava Energiavirastolle 30 päivän kuluessa havaitun tapahtuman päätyttyä tai sen hallintaan saamisen jälkeen.

Pykälän 3 momentin mukaan jos arviointiraportti osoittaisi, että havaittu tapahtuma ei ole johtanut kumoutumiseen, Energiavirasto hyväksyisi raportin ja ilmoittaisi hyväksynnästä jakelijalle. Energiavirasto voisi esimerkiksi olla hyväksyttämättä arviointiraporttia, jos raportissa olisi liian suuria epävarmuuksia sen suhteen, minkä verran vapautumistapahtumassa on vapautunut päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä.

9 §. Kumoutumisriskireservin käyttäminen. Kumoutumisriskireservin käyttöönotolla pyritään käsittelemään kumoutumiset tehokkaasti ja ylläpitämään kannustimia toimijoille riskien hallintaan ja kumoutumisten välttämiseen. Kun Energiavirasto on vastaanottanut arviointiraportin, se arvioisi raportin ja määrittäisi, arvioiko raportti kumoutumisen laajuuden oikein. Tämän arvioinnin perusteella Energiavirasto ryhtyisi toimiin kumoutumisten korvaamiseksi. Keskeinen toimi olisi kumoutumisreservin käyttöönotto siten, että reservissä olleita päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä mitätöidään kumoutumista vastaava määrä. Pykälän 1 momentin mukaan jos Energiavirasto ei hyväksyisi edellä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua arviointiraporttia tai jos arviointiraportti toteaisi, että havaittu tapahtuma on johtanut joustomekanismiin hyväksytyllä vaihtoehdoisella päästövähennystoimella aikaansaatuun päästövähennysten tai poistumien lisäysten kumoutumiseen, Energiavirasto suorittaisi kumoutumisen määrää vastaavien kumoutumisreservissä olevien yksiköiden mitätöinnin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kumoutumisreservin täydentämisestä. Jakelija olisi vastuussa kumoutumisriskireservin täydentämisestä siirtämällä vastaavan määrän uusia päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä kumoutumisriskireserviin Energiaviraston määrittämässä aikataulussa.

Mikäli kumoutumisreservin varanto mitätöintien seurauksena ylittyisi, tulisi Energiaviraston edellyttää jakelijalta lisätoimia, joilla tuotettaisiin alkuperäistä suunnitelmaa suurempi määrä päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä, siten että kumoutumisreservin yksiköiden mitätöinti ja lisätoimin tuotetut uudet yksiköt yhteensä eivät johda kumoutumisreservin varannon ylittymiseen.

10 §. Todentajan pätevyysalueet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin akkreditoinnissa käytettävästä standardista. Energiaviraston todentajan hyväksymisen edellytyksenä on laissa säädetty kansallisen

akkreditointielimen myöntämä akkreditointi. Akkreditointi tarkoittaa pätevyyden toteamista. FINAS:n olisi akkreditoiva todentaja ISO 17029 -standardin mukaisesti. Standardi ISO 17029 on yleisluontoinen standardi verifiointiin ja validointiin. Itse todentamisprosessi perustuu ISO 17011-standardiin ja kestää arviolta 22-30 viikkoa. Arviointiprosessiin kuuluu todentajan laadunvarmistuksen menettelytapojen ja dokumentaation sekä henkilöstön pätevyyden ja näiden ylläpitomenettelyjen toimivuuden arviointi. Osana arviointiprosessia FINAS arvioisi todentajayhtiön organisaation, menettelytavat, käytännön osaamisen ja henkilöiden pätevyyden sekä muut todentajiin liittyvät hyväksymiskriteerit. Todentajan arvioinnilla varmistetaan, että todentajaorganisaatioiden henkilöstö on pätevää ja menettelyt ovat riittävän yhdenmukaiset ja täyttävät järjestelmävaatimusten tasolla kansallisen tai kansainvälisen sovellettavan lainsäädännön vaatimukset.

Todentajien pätevyysalueet tyypillisesti vaihtelevat asiakokonaisuuksittain. Jakeluvaihteen joustomekanismin osalta olisi asetuksella määriteltävä tarkemmat todentajan pätevyysalueet nimenomaisesti joustomekanismin kontekstissa. Näin pykälässä säädettäisiin todentajan pakollisista ja vapaaehtoisista pätevyysalueista. Vapaaehtoisten pätevyysalueiden osalta todentajaorganisaatioilla olisi mahdollisuus erikoistua tiettyyn toimialaan ja valita itselleen yksi tai useampi vapaaehtoinen pätevyysalue. Mikäli todentajaorganisaatio erikoistuu vain yhteen vapaaehtoiseen pätevyysalueeseen, voisi todentajaorganisaatio tällöin todentaa vain kyseisen pätevyysalueen alle kuuluvia päästövähennystoimia.

Todentajan olisi osoitettava pätevyytensä esimerkiksi koulutustaustan avulla tai sellaisella työkokemuksella, joka osoittaa pätevyyttä kyseessä olevan pätevyysalueen kysymyksissä.

Todentajan pakollisia pätevyysalueita olisivat kasvihuonekaasupäästövähennyksen laskenta ja seuranta sekä metrologia ja fysikaalisten ominaisuuksien mittaaminen. Kaikkien todentajaorganisaatioiden tulisi osoittaa osaamisensa näistä kahdesta pätevyysalueesta. Kasvihuonekaasupäästövähennyksen laskennan ja seurannan osalta todentajan tulisi osoittaa, että hänellä ymmärrystä hankkeen rajojen sekä kasvihuonekaasujen ja päästölähteiden määrittelyyn. Lisäksi todentajan tulisi tuntee kasvihuonekaasupäästöjen mittaamisperiaatteet voidakseen arvioida laskennan oikeellisuutta.

Todentajan vapaaehtoisia pätevyysalueita olisivat maatalous, metsätalous, turvemaat ja energiatekniset ratkaisut. Maataloutta koskevan pätevyysalueen osalta olisi mahdollista erikoistua kotieläintuotantoon, kasvinviljelyyn tai maatalousmaihin. Energiateknisillä ratkaisuilla pätevyysalueena tarkoitettaisiin sellaisten päästövähennystoimien todentamista, jotka liittyisivät esimerkiksi öljylämmityksestä luopumiseen tai vastaaviin energiateknisten ratkaisujen kautta saavutettaviin päästövähennystoimiin, jotka eivät suoraan ole luokiteltavissa muihin toimintatyyppiin.

11 §. Poikkeamat. Todentajien lausuntojen laatutason varmistamiseksi asetuksessa säädettäisiin havaittujen poikkeaminen luokittelusta. Tarkoituksena olisi, että todentajat luokittelevat poikkeamia samanlaisissa tapauksissa samalla tavalla. Pykälän *1 momentin* mukaan todennuksessa havaitut poikkeamat olisi luokiteltava kriittisiksi, merkittäviksi tai vähäisiksi. Luokittelun tarkoituksena on myös edesauttaa Energiaviraston hakemuskäsittelyä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin kriittisistä poikkeamista. Kriittisenä poikkeamana olisi pidettävä aina jakeluvaihtelun ja tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden tahallista rikkomista, peruttamatonta vaatimustenvastaisuutta tai joustomekanismin luotettavuuden vaarantavaa rikkomista.

12 §. Todentajan lausunto. Pykälässä säädettäisiin todentajan lausuntojen minimisisältövaatimuksista. Jakeluelvoitelain 5 §:n mukaan todentajan tehtävänä on antaa 5 e §:ssä ja 5 f §:ssä tarkoitetut lausunnot. Asetuksentasolla olisi tarpeen säätää kyseisten lausuntojen sisältövaatimuksista, jotta todentajien lausunnot olisivat samanlaatuisia. Lausuntoon olisi kuitenkin mahdollista sisällyttää muitakin tietoja. Todentajan lausunto olisi pyydettyjen tietojen osalta jaoteltu neljään osa-alueeseen: toimea koskevat tiedot, todentajan tiedot, tarkastusprosessin tiedot ja tarkastustulosten tiedot.

Todentajan olisi pykälän 1 kohdan mukaan toimen osalta sisällytettävä lausuntoon jakelijan yhteystietojen lisäksi tiedot toimen toteuttajan yhteystiedoista, mikäli toimen toteuttaa muu kuin jakelija. Lisäksi lausuntoon olisi sisällytettävä tiedot toimen nimestä ja toimityypistä sekä luettelo sijaintikohteista, joissa toimi toteutetaan. Mikäli toimi suoritetaan useammassa eri kohteessa, tulisi todentajan lausuntoon listata kaikkien toimeen sisältyvien kohteiden sijaintitiedot.

Pykälän 2 kohdan mukaan todentajan tulisi sisällyttää lausuntoonsa tiedot todentajaorganisaation yhteystiedoista sekä tarkastukseen osallistuneen todentajan tiedot. Mikäli tarkastukseen osallistuu useampi todentaja, tulee lausuntoon listata kaikkien osallistuneiden todentajien tiedot. Lisäksi tulisi ilmoittaa todentajaorganisaation akkreditointinumero.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin lausunnon sisällöstä tarkastusprosessin osalta. Todentajan olisi suoritettava todennuksia noudattaen soveltuvin osin ISO 14064-2 standardia tai vastaavaa standardia. Todentajan tulisi sisällyttää lausuntoonsa tiedot tarkastuksen päivämäärästä, kuvauksen tarkastuksen vaiheista ja kestosta, tarkastetuista paikoista ja tarkastusmenetelmästä.

Pykälän 4 kohdan mukaan lausunnossa olisi tarkastustulosten osalta sisällytettävä julkaisupaikka- ja päivä, arvio toimen vaatimustenmukaisuudesta sekä luettelo havaituista poikkeamista. Lausunnon antamiseksi todentajan tulisi arvioida, täyttääkö jakelijan päästövähennystoimi jakeluelvoitelaiassa säädetyt edellytykset. Todentajan olisi lausunnossaan kerrottava, miten hän on tullut johtopäätöksiinsä asiassa.

13 §. Ryhmätodennus. Energiavirasto voisi perustellusta syystä päättää, että todentaja voi suorittaa ryhmätodennuksia. Joidenkin päästövähennystoimien osalta olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa ryhmätodennus, jolloin vain osa päästövähennystoimeen kuuluvista kohteista tarkastettaisiin todentajan toimesta.

Pykälän 2 momentin mukaan ryhmätodennus voitaisiin tehdä kaikkien asianomaisten yksikköjen osalta yksiköistä poimitun otoksen perusteella. Otoksen tulisi olla neliöjuurta vastaava määrä ryhmän yksiköistä. Otoksen tulisi edustaa koko ryhmää, ja se olisi määritettävä käyttämällä riskin ja satunnaisvalinnan yhdistelmää. Määrää olisi korotettava, jos todentaja katsoo, että päästövähennystoimen riskitaso on korkea.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa ryhmätodennus olisi tapauskohtaisesti keskeytettävä. Otokseen kuuluvien yksiköiden enemmistössä havaittu poikkeavuus johtaisi tapauskohtaisesti koko ryhmätodennuksen keskeyttämiseen.

14 §. Paikan päällä todennus. Pykälän 1 momentin mukaan jakeluelvoitelain 5 f §:ssä tarkoituksen todentajan lausunnon antamiseksi todennus olisi suoritettava paikan päällä päästövähennystoimen sijaintikohteessa, paitsi jos katsotaan, että asiakirjatarkastuksilla voitaisiin saavuttaa sama varmuustaso

kuin päällä tehtävillä todennuksilla. Lähtökohtaisesti päästövähennystoimen toteuttamisen jälkeen suoritettava todennus olisi aina suoritettava paikan päällä, jotta päästövähennysten toteutuminen voitaisiin varmasti todentaa.

Asiakirjatarkastus voitaisiin suorittaa ainoastaan Energiaviraston suostumuksella. Suostumuksen saamiseksi todentajan olisi toimitettava Energiavirastolle kirjallinen pyyntö asiakirjatarkastuksen suorittamisesta ja perusteltava asiakirjatarkastuksen soveltuvuutta kyseiseen todennustehtävään.

15 §. *Asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus.* Todentaja olisi velvollinen säilyttämään kaikki joustomekanismin todentamiseen liittyvä aineisto kymmenen vuoden ajan jakeluvelvoitelain 5 e §:ssä tai 5 f §:ssä tarkoitetun lausunnon antamisesta.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan x päivänä kuuta 2025.